

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejski

SSN Ryszard Witkowski (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej w Katowicach del. do Prokuratury
Krajowej Krzysztofa Urgacza

w sprawie **K. P.**

skazanego z art. 244 k.k. i art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 czerwca 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 11 marca 2022 r., sygn. akt II K 1582/21,

**uchyla wyrok w zaskarżonej części i przekazuje sprawę w tym
zakresie Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego
rozpoznania.**

[J.J.]

Paweł Kołodziejski Zbigniew Kapiński Ryszard Witkowski

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze Wyrokiem z 11 marca 2022 r. sygn. akt II K 1582/21, uznał oskarżonego K. P. za winnego tego, że:

1. w dniu 13 sierpnia 2021 r. w K. (województwa [...]) na ulicach L. i J. kierował motorowerem o numerze rejestracyjnym [...] pomimo orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze, sygn. akt II K 440/16, obowiązującego od 6 grudnia 2016 r. dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym oraz znajdował się w stanie nietrzeźwości wynoszącym przy pierwszym badaniu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu urządzeniem pomiarowo-kontrolnym 0,25 mg/l alkoholu, będąc uprzednio prawomocnie skazanym za kierowanie w stanie nietrzeźwości wyrokiem Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z 28 listopada 2016 r. sygn. akt II K 440/16, wyrokiem VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Kamiennej Górze Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z 27 listopada 2013 r. sygn. akt VIII K 626/13 oraz wyrokiem VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Kamiennej Górze Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z 16 czerwca 2013 r. sygn. akt VIII K 345/13, tj. występku z art. 244 k.k. i art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności,

2. w dniu 13 sierpnia 2021 r. w K. (województwa [...]) na ulicy J. posiadał przy sobie wbrew przepisom ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii substancję psychotropową w postaci amfetaminy w ilości 0,76 grama, tj. występku z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i za to wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności.

Jednocześnie Sąd I instancji połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczył na jej poczet okres zatrzymania od 13 sierpnia 2021 r. do 14 sierpnia 2021 r., orzekł środek

karny w postaci zakazu prowadzenia w ruchu lądowym wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio oraz orzekł przepadek dowodu rzeczowego.

Wyrok Sądu Rejonowego uprawomocnił się 19 marca 2022 r.

Wyrok ten zaskarżył w części dotyczącej skazania z art. 244 k.k. i art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (punkt I wyroku) na korzyść skazanego K. P. – w trybie kasacji – Rzecznik Praw Obywatelskich i zarzucając – rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 115 § 16 pkt 2 k.k., poprzez niezasadne uznanie zawartości 0,25 mg/l stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu jako stanu nietrzeźwości, wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna.

Odpowiedzialności karnej z art. 178a § 4 k.k. podlega sprawca czynu określonego w § 1, który był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173 k.k., art. 174 k.k., art. 177 k.k. lub art. 355 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

Art. 115 § 16 pkt 2 k.k. stanowi, iż „stan nietrzeźwości w rozumieniu kodeksu karnego, zachodzi, gdy zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg/l albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość”.

W sprawie niniejszej po zatrzymaniu skazanego prowadzącego motorower i poddaniu go badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu ustalono, że pierwsze badanie wykazało poziom 0,25 mg/l, drugie 0,28 mg/l, a trzecie 0,26 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu. Pomimo takich ustaleń faktycznych w opisie czynu zarzucanego i przypisanego skazanemu ograniczono się jedynie do podania pierwszej z tych wartości, mianowicie 0,25 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, stwierdzonej w chwili zatrzymania kierowcy do kontroli, bez wskazania, iż zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza prowadziła do stężenia przekraczającego tę wartość. Bez takiego wskazania w opisie czynu, którego treści nie można uzupełnić o brakujące elementy stanu faktycznego, rację ma skarżący, iż w chwili popełnienia zarzucanego czynu K. P. nie znajdował się w stanie nietrzeźwości – w rozumieniu art. 115 § 16 pkt 2 k.k., a tym samym swoim zachowaniem nie zrealizował znamion przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., a w konsekwencji art. 178 § 4 k.k. Skoro bowiem powołany wyżej przepis uznaje za stan nietrzeźwości sytuację, gdy zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg/l albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość, to nie można mówić o stanie nietrzeźwości, jeśli wartość ta jest równa 0,25 mg/l lub nie prowadzi do jej przekroczenia. Tak było w niniejszej sprawie. Nie było więc podstaw do skazania oskarżonego za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. (*wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2017 r. sygn. akt IV KK 293/17*).

Ponieważ prawomocny wyrok skazujący zaskarżył tylko Rzecznik Praw Obywatelskich na korzyść skazanego, stwierdzonej wadliwości opisu czynu nie można uzupełnić w postępowaniu ponownym, czemu na przeszkodzie stoi zakaz *reformationis in peius*. Zakaz ten został bowiem ukształtowany jako instytucja o charakterze bezwzględny. Oznacza to, że działa on niezależnie, niekiedy wbrew wszystkim innym zasadom prawa karnego, zwłaszcza regule trafnej represji oraz prawdy materialnej. W konsekwencji, pomimo oczywistej obrazy przepisów prawa

materialnego, nie jest możliwe w analizowanej sytuacji procesowej konwalidowanie opisu czynu poprzez dostosowanie go do rzeczywistych ustaleń faktycznych w sprawie i wydanie wyroku skazującego w postępowaniu ponownym (art. 434 § 1 k.p.k. oraz art. 443 k.p.k.) za popełnione przestępstwo. Taki opis czynu, ograniczony do stwierdzenia, iż u kierowcy w chwili czynu przy pierwszym badaniu urządzeniem pomiarowo-kontrolnym stwierdzono 0,25 mg/l alkoholu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, pozwala natomiast na zakwalifikowanie go jako wykroczenia z art. 87 § 2 k.w., którego karalność zgodnie z art. 45 § 1 k.w. ustanie dopiero 13 sierpnia 2024 r.

Na marginesie przypomnieć tylko wypada, iż wejście w życie przepisu art. 178a § 4 k.k. z dniem 1 lipca 2010 r. (Dz. U. z 2010.40.227) zdezaktualizowało poglądy, w myśl których przyjmowano, że prowadzenie pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, wbrew wcześniej orzeczonemu zakazowi prowadzenia takiego pojazdu, stanowi jeden czyn, wypełniający znamiona przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k. i art. 244 k.k. (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2004 r. sygn. akt I KZP 11/04 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 29 lipca 2008 r. sygn. akt IV KK 239/08*).

Aktualnie bezspornym jest, że porównanie treści art. 178a § 4 *in fine* k.k. oraz art. 244 k.k., nie pozostawia wątpliwości, iż opis czynu zabronionego zawarty w tym drugim przepisie w pełni zawiera się w znamionach czynu zabronionego określonych w art. 178a § 4 k.k. w związku z czym między art. 178a § 4 *in fine* k.k. a art. 244 k.k. nie zachodzi kumulatywny zbieg przepisów ustawy w rozumieniu art. 11 § 2 k.k. (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2012 r. sygn. akt I KZP 22/11; wyrok Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2023 r. sygn. akt IV KK 252/23 i przywołane tam orzecznictwo*).

W tym stanie rzeczy, stwierdzając że miała miejsce rażąca obraza przepisów prawa wskazanych w kasacji, która wywarła istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej (art. 537 § 2 k.p.k.). Przy

ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien mieć na uwadze poczynione uwagi i rozstrzygnąć sprawę w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa.

[J.J.]

[ms]

Paweł Kołodziejcki Zbigniew Kapiński Ryszard Witkowski